

OŠ Središče ob Dravi

GREMO NA »ŠTRAJK«?!

Sociologija

Raziskovalna naloga

Avtorici:

Daša Horvat, 9. razred

Larisa Maček, 9. razred

Mentorica:

Andreja Špacapan, prof.

Središče ob Dravi, šolsko leto 2019/20

Zahvala

Mentorici Andreji Špacapan se zahvaljujema za priložnost, da sva bili aktivni raziskovalki, oblikovalki in sodelavki v procesu nastajanja raziskovalne naloge. Učiteljema slovenščine in angleščina hvala za lektoriranje. Skupaj nam je uspelo!

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	5
ABSTRACT	5
1 UVOD	6
2 TEORETIČNI DEL	7
2.1 Aktivno državljanstvo	7
2.1.1 Pravica do aktivnega državljanstva.....	7
2.1.2 Značilnosti aktivnih državljanov	7
2.2 Argument	7
2.2.1 Toulminov model argumenta	7
2.3 Generacija Z	7
2.3.1 Definicija generacije Z	7
2.3.2 Značilnosti predstavnikov generacije Z	8
2.4 Greta Thunberg	8
2.4.1 Gretini prvi koraki na poti aktivnega državljanstva	8
2.4.2 Gretine zdravstvene težave	8
2.4.3 Povod za podnebne proteste	8
2.4.4 Zahteve podnebnega aktivizma <i>Petki za prihodnost</i>	9
2.4.5 Gretini zagovorniki in nasprotniki	9
2.4.6 Nagrade in priznanja Grete Thunberg v letu 2019	9
2.4.7 <i>Petki za prihodnost</i> in aktivno državljanstvo generacije Z.....	10
2.4.8 <i>Petki za prihodnost</i> v Sloveniji	10
3 RAZISKOVALNI DEL	12
3.1 Metodologija	12
3.2 Metode dela	12
3.3 Zgradba argumenta	12
3.3.1 Govor na mladinskem protestu proti podnebnim spremembam v Stockholmu, 8. septembra 2018	13
3.3.2 Govor v Bruslju, 6. oktobra 2018.....	13
3.3.3 Govor v Bruslju, 6. oktobra 2018.....	13
3.3.4 Govor v Helsinkih, 20. oktobra 2018	14
3.3.5 Govor na konferenci TED v Stockholmu, novembra 2018.....	14
3.3.6 Govor na konferenci TED v Stockholmu, novembra 2018.....	14
3.3.7 Govor na podnebni konferenci Združenih narodov COP24, decembra 2018.....	15
3.3.8 Govor na podnebni konferenci Združenih narodov COP24, decembra 2018.....	15
3.3.9 Govor pred generalnim sekretarjem Združenih narodov na sestanku YOUNGO v sklopu podnebne konference COP24 v mestu Katowice na Poljskem, 3. decembra 2018	15
3.3.10 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019	16
3.3.11 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019	16
3.3.12 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019	17
3.3.13 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019	17
3.3.14 Zapis na Facebooku v Stockholmu, 2. februarja 2019	18
3.3.15 Zapis na Facebooku v Stockholmu, 2. februarja 2019	18
3.3.16 Govor v francoskem parlamentu v Parizu, 23. julija 2019.....	19
3.3.17 Govor na zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku, 23. septembra 2019 ..	19

4 REZULTATI IN RAZPRAVA	20
5 SKLEPI.....	22
6 VIRI IN LITERATURA	23

KAZALO FOTOGRAFIJ

<i>Fotografija št. 1.....</i>	12
<i>Fotografija št. 2.....</i>	12

POVZETEK

Za to raziskovalno nalogo sva se odločili, ker sva bili aktivni na dveh podnebnih protestih, ki so ju organizirali po navdihu Grete Thunberg.

Večkrat sva bili navdušeni nad čustvenimi govori Grete. Spremljali sva članke na spletu, zbirali informacije v šolskih učbenikih in knjigah. Povezovali sva informacije o Greti, *Petkih za prihodnost*, aktivnem državljanstvu, generaciji Z in argumentaciji. Osredotočili sva se na argumente iz Gretinih govorov, ki so prevedeni v slovenščino in objavljeni v knjigi *Naša hiša je v plamenih*. Analizirali sva argumente, ki ustrezajo Toulminovi shemi argumenta in vsebujejo pozive k aktivnemu državljanstvu in zahteve *Petkov za prihodnost*.

V svojih argumentih Greta spodbuja k aktivnemu državljanstvu, ker verjame, da naš glas šteje. Ljudi, predvsem mlade, poziva k mirnim demonstracijam, poslušanju znanstvenikov in zahteva prebujanje politikov. Najpogosteje zahteva ohlajanje planeta in ustavitev izpustov ogljikovega dioksida v ozračje.

S podnebnimi protesti je Greti uspelo motivirati več milijonov mladih aktivistov. Nagovorila je generacijo Z, s katero ji je skupno to, da imajo čut za okolje in komunicirajo s pomočjo spleta s kratkimi argumenti.

Meniva, da bi morali še naprej spremljati argumentacijo Grete, njen vpliv na politike in državljane po celem svetu. Z nalogo želiva pomagati mladim pri odločitvi za sodelovanje pri podnebnih protestih ali *proti* njemu.

Ključne besede: Greta Thunberg, Petki za prihodnost, aktivno državljanstvo, generacija Z, argument.

ABSTRACT

We chose this research paper because we were active in the two climate protests, organized by Greta Thunberg.

Many times, we were excited by Greta's emotional speeches. We followed her online articles, gathered information in our school textbooks and books. We compared full information on Greta, "Fridays for the future", active citizenship, Generation Z and argumentations. We focused on the arguments from Greta's speeches, which were translated in Slovene language in the book "Our House is on fire". We analyzed all the arguments who correspond to Toulmin's scheme of argument and contain calls for active citizenship in "Friday's requests for the future".

In her arguments Greta encourages for active citizenship, because she believes that our vote counts. Greta is appealing to people, especially young, for peaceful demonstrations, listening to scientists, and demands of politics to open their eyes. Her primary goal is cooling the planet and stopping the release of carbon dioxide into the atmosphere.

Through climate protests, Greta has succeeded in motivating more than a million of young activists. She spoke to Generation Z, and their sense of the environment and communicating over internet through short arguments is what they have in common.

We believe that we should continue watching Greta's arguments, her influence on politicians and citizens all over the world. We want to help young people to decide for or against the participation in the climate protests.

Keywords: Greta Thunberg, Fridays for the future, active citizenship, Generation Z, argument.

1 UVOD

V raziskovalni nalogi o *Petkih za prihodnost* kot primeru aktivnega državljanstva generacije Z kritično raziskujeva fenomen švedske podnebne aktivistke Grete Thunberg. Pri pouku domovinske in državljanke kulture in etike sva večkrat slišali, da se sodobne demokratične družbe soočajo z nizko volilno udeležbo, skromnim obiskom protestnih shodov, neudeležbo na okroglih mizah in javnih debatah ... A Greti je od avgusta 2018 s svojimi besedami in dejanji uspelo za podnebne proteste motivirati več milijonov mladih aktivistov po celem svetu.

Za to temo sva se odločili, ker želiva biti predstavnikom generacije Z v pomoč pri odločitvi, ali se bodo tudi sami udeležili podnebnih protestov. Tudi sami spadava v generacijo Z in sva se udeležili obeh podnebnih protestov v Ormožu.

Z raziskovalno nalogo sva želeli ugotoviti, kako je Greti uspelo, da je državljanke prepričala v aktivno državljanstvo. S katerimi argumenti jih je prepričala in jih spremenila v aktivne državljanke? Na katere avtoritete se sklicuje? Zakaj je sama postala podnebni aktivist? Kateri so ključni dejavniki, ki so jo spremenili v voditeljico današnjega časa? S kakšnimi kritikami svojih nasprotnikov se sooča?

O Greti Thunberg in njenem okoljskem aktivizmu je bila v slovenščino prevedena knjiga z naslovom *Naša hiša je v plamenih*, katere avtorji so Gretini starši. Tudi mediji skoraj vsak dan poročajo o okoljski tematiki. Veliko informacij o Greti Thunberg sva našli na spletni strani RTV Slovenija in v knjigi *Naša hiša je v plamenih*.

Najina raziskovalna naloga je sestavljena iz uvoda, teoretičnega in raziskovalnega dela ter zaključka. V raziskovalno nalogo sva vključili aktivno državljanstvo. Navedli sva, kako postati aktiven državljan in kaj je za aktivno državljanstvo značilno. Ker je pomemben vidik Gretinega uspeha njena argumentacija, sva se ukvarjali z argumentiranjem. Predstavili sva Toulminovo shemo argumenta, ki sva jo kasneje vključili v raziskovalni del. Raziskovalna naloga ima tudi poglavje o generaciji Z. To je pomembno, ker Greta in njeni mladi somišljeniki spadamo v to generacijo. O Greti Thunberg sva navedli njen začetek zbiranja podatkov, njene zdravstvene težave, povod za protestiranje, zahteve podnebnih protestov in vpliv teh zahtev na Gretino življenje. Vključili sva tudi izjave njenih privržencev in nasprotnikov gibanja. Predstavili sva *Petke za prihodnost* v povezavi z aktivnim državljanstvom generacije Z od samih začetkov leta 2018 do zaščite blagovne znamke v začetku leta 2020.

Onesnaževanje okolja, izpust toplogrednih plinov, uporaba fosilnih goriv, ogljični odtis, ogljični proračun ... so družbeni problemi, ki jih zelo pogosto slišimo. Zavedamo se, da bi nekaj morali tudi sami narediti. A kaj? Kako? *Petki za prihodnost* so en poskus iskanja rešitev. V raziskovalnem delu sva podrobno brali govore Grete Thunberg, ki so prevedeni v slovenščino. V analizo virov sva vključili argumente, ki jih Greta v teh govorih predstavi. Analizirali sva argumente po Toulminovi shemi argumenta.

Cilj raziskovalne naloge je bil ugotoviti povezavo med Greto Thunberg in generacijo Z ter načinom, s katerim nas je vzpodbudila k aktivnemu državljanstvu. Vsi, ki bodo brali to raziskovalno nalogo, bodo izvedeli več o njej, njenih argumentih za aktivno državljanstvo, in se bodo mogoče tudi sami pridružili *Petkom za prihodnost*.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Aktivno državljanstvo

2.1.1 Pravica do aktivnega državljanstva

V demokratičnih državah imajo državljani pravico do tega, da javno izrazijo svoje misli, volijo, so aktivni v političnem in družbenem življenju, se udeležijo mirnega zborovanja, javnih debat v živo ali po spletu, okroglih miz, podpisujejo peticije (Avbelj, idr., 2019, str. 20).

V Sloveniji je to zapisano v 42. členu naše ustave (Avbelj, idr., 2019, str. 20). Svoboda izražanja, pravica do zbiranja in združevanja, volilna pravica, pravica do peticije, pravica do pitne vode, zdravo življenjsko okolje ter varovanje naravne in kulturne dediščine so predstavljeni tudi v ustavi v stripu na straneh od 26 do 37 (*Ustava v stripu*, 2019).

2.1.2 Značilnosti aktivnih državljanov

Državljan postane aktivni državljan tako, da svojo pravico spremeni v aktivno delovanje za dobrobit kraja, kjer živi, svoje države ali mednarodne skupnosti. Aktivni državljan redno voli in pozorno spremlja politiko (Avbelj, idr., 2019, str. 20–21). To je zelo pomembno, ker politiki lahko delajo napake. Aktivni državljani jih opozarjajo z mirnimi državljanskimi akcijami, da morajo napake popraviti, krivice odpraviti (Bezjak, idr., 2014, str. 22).

Delovanje aktivnih državljanov temelji na spoštovanju, nenasilju, demokratičnosti in varovanju človekovih pravic ter javne in zasebne lastnine. Določene aktivnosti lahko aktivni državljan izvaja sam, določene pa organizira skupaj s somišljeniki znotraj države ali na mednarodnem nivoju (Avbelj, idr., 2019, str. 20–21). »Če so državljani močno nezadovoljni z delovanjem politikov, imajo pravico, da organizirajo demonstracije, na katerih glasno in z napisi na plakatih izrazijo svoje nasprotovanje. Navadno se zberejo na ulicah in trgih pred stavbami, v katerih delujejo politične ustanove, tako da jih politiki lahko slišijo in vidijo. Seveda pa o demonstracijah poročajo tudi mediji.« (Bezjak, idr., 2019, str. 22)

2.2 Argument

2.2.1 Toulminov model argumenta

V raziskovalni nalogi uporabljamo model argumenta Stephena Toulmina, kot ga je predstavil Gorazd Jurman v *Debati za enake možnosti*. Jurman argument definira kot formalno oblikovan poskus, s katerim želimo vplivati na prepričanja ali ravnanja publike, ki ji je argument namenjen. Da govorimo o argumentu, ni dovolj le trditev, ampak moramo pokazati utemeljenost za to, kar trdimo. Kot navaja Jurman, je Toulminov model argumenta sestavljen iz predpostavk, sklepa in podpor.

2.3 Generacija Z

2.3.1 Definicija generacije Z

Generacija Z, imenovana tudi net generacija, e-generacija in igeneracija (Pompe, 2016) zajema posameznike, rojene v letih od 1995 do 2010 (Massot, 2018). Predstavniki Z generacije trenutno predstavljajo 20 % svetovnega prebivalstva (Pompe, 2016).

2.3.2 Značilnosti predstavnikov generacije Z

Dolors Massot je leta 2018 v španski reviji *Aleteie* naštel več tipičnih lastnosti predstavnikov generacije Z. Predstavniki te generacije so rojeni v tehnologijo (pametni telefoni, tablice, plazma televizorji), ki določa njihov življenjski slog, način učenja, preživljanja prostega časa, medsebojnega komuniciranja na Instagramu in Snapchatu. Ravno zaradi komuniciranja po spletu imajo prijatelje po celem svetu in so odprti do drugačnosti. Bolj kot z besedami radi komunicirajo s slikami in emotikoni. Učijo se s pomočjo spleta in youtuberjev. Zaradi domačnosti uporabe tehnologije lahko uporabljajo več kanalov hkrati. Slaba stran tega pa je, da imajo kratko koncentracijo. Predstavniki generacije Z so radi samostojni in kritični. Navajeni so podajati povratne informacije o izdelkih, ki jih uporabljajo. Veliko jih sanja o svojem poslu na spletu. Dolors Massot piše tudi: »V svojem bistvu so altruisti. 60 odstotkov bi jih rado delalo nekaj, kar bi pomagalo izboljšati svet. 26 odstotkov jih je že delalo v prostovoljstvu. 76 odstotkov se jih posveča ohranjanju in skrbi za okolje.« (Massot, 2018) Tudi Pompe v svojem članku piše: »So aktivni državljani, aktivisti s pristinim namenom reševanja sveta pred pogubo. Vidijo širšo sliko in imajo čut za okolje, predvsem pa vest.« (Pompe, 2016)

2.4 Greta Thunberg

2.4.1 Gretini prvi koraki na poti aktivnega državljanstva

Greta Thunberg se je s podnebnimi spremembami seznanila, ko je bila stara osem let. Od takrat je zbirala članke, fotografije, dokumentarne filme in grafične prikaze znanstvenih ugotovitev, ki govorijo o človekovem uničevanju okolja (Štok, 2019a).

2.4.2 Gretine zdravstvene težave

Zaradi občutka nemoči je pri enajstih letih hudo zbolela. Na predavanju TED-a je izjavila: »Nehala sem govoriti in jesti. V dveh mesecih sem izgubila 10 kilogramov. Kmalu so mi diagnosticirali Aspergerjev sindrom, obsesivno-kompulzivno motnjo in selektivni mutizem, to pomeni, da govorim le takrat, ko menim, da je to nujno, in zdaj je eden takih trenutkov.« (Štok, 2019a). O nezainteresiranosti za nepotrebno komunikacijo oseb z Aspergerjevim sindromom in njihovi osredotočenosti na določeno področje govorita tudi podpredsednica Zveze nevladnih organizacij za avtizem Slovenije Sabina Korošec Zavšek (Štok, 2019a) in Marta Macedoni-Lukšič z Inštituta za avtizem in sorodne motnje (Štok, 2019b). A kot pravi pregovor: kar te ne ubije, te naredi močnejšega. Greti je ukvarjanje z okoljevarstvenimi temami pomagalo, da se je izvila iz depresije (Štok, 2019a).

2.4.3 Povod za podnebne proteste

Povod za to, da se je Greta pri petnajstih letih odločila za aktivno državljanstvo, so bili gozdni požari na Švedskem. Le-te so povzročile podnebne spremembe. Za obliko protestiranja pred švedskim parlamentom se je odločila po vzoru učencev iz Amerike. Učenci so hoteli doseči prepoved nošenja orožja v šolah. Tema jim je bila tako pomembna, da so namerno izostajali od pouka in so bili aktivni državljani s protestiranjem. Začetek Gretinih vsakodnevnih izostajanj od pouka pa je vezan na takratne parlamentarne volitve na Švedskem. Tako se je 20. avgusta 2018 na iniciativo in zaradi aktivne vloge Grete Thunberg rodilo gibanje *Šolska stavka za podnebje*, v švedskem jeziku *Skolstrejk för klimatet* (Štok, 2019a).

Po volitvah so se vsakodnevni mirni protesti prelevili v proteste ob petkih in postajali vse množičnejši. Najprej na Švedskem in potem s pomočjo informiranosti po različnih medijih po celem svetu (Štok, 2019a).

2.4.4 Zahteve podnebnega aktivizma *Petki za prihodnost*

Že od samega začetka Gretinega podnebnega aktivizma so osrednje zahteve: zmanjšanje ogljikovega dioksida v ozračju za 50 % do leta 2030, izvajanje zahtev *Pariškega podnebnega sporazuma*, upoštevanje ugotovitev raziskav o zvišanju temperature na našem planetu za 1,5 stopinje Celzija v primerjavi s predindustrijsko dobo (Štok, 2019a). Greta opozarja, da »ljudje trpijo in umirajo zaradi podnebnih in ekoloških izrednih razmer. Ne moremo več čakati.« (K. T., 2019). Okoljska kriza je po mnenju mlade okoljske aktivistke na vrhuncu in kliče po novih takojšnjih rešitvah (T. K. B., 2019). Odgovore za reševanje krize bi po Gretinih besedah svetovni voditelji morali iskati pri znanstvenikih (K. S., 2019a), ki poznajo načine, kako zaustaviti segrevanje našega planeta (A. P. J., 2019). V enem od svojih nagovorov je zbranim aktivistom o podnebnih spremembah dejala, da so »največja kriza, s katero se je moralo soočiti človeštvo«, in dodala, da se tega večina ljudi ne zaveda, »saj jim tega ni nihče povedal oz., natančneje, jim tega niso povedali pravi ljudje« (T. K. B., 2019).

Omenjene zahteve niso naslovljene samo na svetovne voditelje, mednarodne organizacije, podpornike in nasprotnike po celem svetu, ampak tudi na Gretino osebno življenje in življenje njene družine. Celotna družina se trudi puščati čim manjši ogljični odtis na našem planetu. Zato so vsi vegani, ne potujejo z letali, uporabljajo javna prevozna sredstva, kot so vlaki in električni taksiji, Atlantik prečkajo z regatno jadrnico (Štok, 2019a).

2.4.5 Gretini zagovorniki in nasprotniki

Od avgusta 2018 je Greta javno spregovorila na podnebnih konferencah Združenih narodov, 50. vrhu Svetovnega gospodarskega foruma v Davosu, protestnih shodih v ZDA in Evropi in je dnevno aktivna na družbenih omrežjih. Na nekatere svetovno znane osebe je naredila pozitiven vtis. Navdušila je Baraka Obama, Angelo Merkel in Arnolda Schwarzeneggerja. Slednji kot politik priznava, da je Greta vzpodbudila mlade, da od politikov zahtevajo izpolnjevanje obljub (T. K. B., 2019). Navdušila in prepričala je tudi filmska igralca Piercea Brosnana in Leonarda DiCapria. Obama so okoljevarstvene teme osebno blizu. Tudi sama sta aktivista. Leonardo imenuje Greto »voditeljico današnjega časa« (A. P. J., 2019). Ker ji je uspelo aktivirati mlade, je Leonardo optimističen glede prihodnosti našega planeta.

Greta se sooča tudi s kritiki. Eden najbolj znanih je trenutni ameriški predsednik Donald Trump. Greta pravi: »Ničesar mu nimam povedati. Več kot očitno ne posluša znanosti in znanstvenikov. Zakaj naj bi ga bila jaz – otrok brez izobrazbe – sposobna prepričati?« (J. R., 2019) Kritik Grete, ki jo imenuje celo »razvijena smrklija« (K. S., 2019b), je kolumnist revije The Sun Clarkson. Očita ji, da javnosti ne pove vse resnice. Očita ji, da se ne zaveda, da se sama okorišča s podatki s svetovnega spleta, prenosnikov in mobilnih telefonov. Ker Greta uporablja družbena omrežja, je tudi sama del potrošniške družbe (K. S., 2019b).

2.4.6 Nagrade in priznanja Grete Thunberg v letu 2019

Zaradi svoje vloge podnebne aktivistke je bila Greta Thunberg nominirana za več mednarodno priznanih nagrad. Poslanci na Norveškem so jo predlagali za Nobelovo nagrado za mir (K. Št., 2019). Ameriška revija Time jo je leta 2019 uvrstila med najvplivnejše osebnosti sveta (D. S., 2019). Urednik revije Edward Felsenthal je zapisal: »Thunbergova je postala največji glas največjega problema, s katerim se spopada naš planet – in poosebljenje širšega generacijskega premika v naši kulturi, ki se odvija povsod od univerz Hongkonga do dvoran kongresa v Washingtonu« (K. S., 2019c).

Organizacija Amnesty International ji je podelila nagrado ambasadorke vesti (A. P. J., 2019). Generalni sekretar te organizacije Kumi Naidoo je navdušen nad odločnostjo Grete in mladih aktivistov, ki se zavedajo resničnosti podnebne krize. Dodal je: »Vsaka mlada oseba, ki sodeluje v gibanju *Petki za prihodnost*, uteleša to, kar pomeni delovati po svoji vesti.« (K. Št., 2019)

Nagrabil jo je tudi sklad Right Livelihood (K. Št., 2019). Za nominacije, ki jih je prejela, se je zahvalila: »To ni moja nagrada, to je nagrada vseh nas. Neverjetno je videti priznanje, ki ga dobivamo, in vemo, da se borimo za nekaj, kar ima velik vpliv.« (K. Št., 2019) Greta vedno poudarja, da v tem boju ni sama, ampak je »del globalnega gibanja šolskih otrok, mladine in odraslih vseh starosti, ki so se odločili za obrambo življenja na našem planetu« (K. Št., 2019).

Denarja (36.000 €) od nagrade pa ni sprejela, ker po njenem mnenju protesti še niso obrodili zelenih sadov. Kritična je predvsem do razvitih skandinavskih držav in njenih voditeljev, ki še vedno podpirajo preveliko onesnaževanje in segrevanje ozračja ter ignorirajo znanstveno dokazana dejstva (I. K., 2019).

O mednarodnem gibanju *Petki za prihodnost* bo posnet film. Šest mladih z vseh celin sveta bo prikazalo boj, kako bi s skupnimi močmi rešili svet (P. G., 2019).

2.4.7 *Petki za prihodnost* in aktivno državljanstvo generacije Z

Greta se je odločila, da bo svojo vlogo mlade okoljske aktivistke in globalnega okoljskega gibanja pod imenom *Petki za prihodnost* zaščitila kot blagovni znamki. S tem želi zavarovati gibanje in njihove dejavnosti. S svojo družino bo ustanovila neprofitno organizacijo in skrbela za pravično delovanje (T. H., b. d.).

Šolska stavka za podnebje je postala mednarodno gibanje mladih z imenom *Petki za prihodnost*. Ideje gibanja *Petki za prihodnost* so v dobrem letu aktivirale dva milijona udeležencev v 135 državah (A. P. J., 2019). 20. septembra 2019 je bil največji podnebni shod (K. S., 2019c). Zahteve mladih po celem svetu so enotne. Kot je dejala aktivistka gibanja *Nič ur* iz ZDA: »Protestiramo danes, da bomo rešili jutri, ne da bi rešili življenje čez 50 let, ampak da bi rešili jutri.« (K. Št., 2019)

Mladi ne vidijo smisla v šoli, v razmišljanju o poklicu, ker na Zemlji sploh ne bo mogoče več normalno živeti. Greti je uspelo prebuditi in aktivirati generacijo Z, ki velja za pasivno. Uspelo ji je s prepričljivimi čustvenimi nastopi, argumentirano vsebino in osebnim vzgledom (Štok, 2019a). Za zaščito okolja in s tem prihodnosti vseh nas so pomembni tako mladi kot znanstveniki (K., Št. & J. R., 2020). Zahteve pariškega sporazuma (zmanjšanje izpustov toplogrednega plina, zniževanje ogljičnega odtisa, omejitev dviga temperature na manj kot 2 stopinji Celzija glede na raven iz predindustrijske dobe, zmanjšana uporaba premoga ...) (K. Št. & J. R., 2020) ne smejo ostati črke na papirju. Postati morajo resničnost. Greta pravi: »Ni nam treba zmanjševati izpustov, treba jih je ustaviti.« (K. Št. & J. R., 2020)

Mularija ne »šprica« šole. Mularija hodi na proteste z vsebino, repom in glavo. Greta je že na podnebni konferenci v Madridu napovedala, da mladi ne bodo utihnili (K. T., 2019). Kruta Gretina ugotovitev se glasi: »Seveda smo dosegli veliko, toda če pogledate z določene točke, nismo dosegli ničesar.« (K. T., 2019) Politika dejansko še ni spremenila navad državljanov, ki bi vsak dan že danes prispevali k ohlajanju planeta (K. Št. & J. R., 2020).

2.4.8 *Petki za prihodnost* v Sloveniji

Po vzoru protestov po celem svetu so tudi v Ljubljani vsak petek potekali protesti pod geslom *Petki za prihodnost*. Gibanje *Mladi za podnebno pravičnost* je organiziralo podnebne stavke od Maribora do obale (A. P. J., 2019). Rok Kranjc, eden izmed aktivnih članov tega gibanja, razume splošno nezainteresiranost mladih za politično akcijo. Meni, da tako v šoli kot pozneje v poklicu nimajo občutka, da bi lahko kaj naredili. Tudi Greti številni politiki hvalijo, potrjujejo njene ideje (Štok, 2019a). A te reakcije ne povzročijo akcije. Aktivni državljanji v Sloveniji so na podnebnih protestih zahtevali zaprtje TEŠ-a 6 in premogovnika v Velenju ter zmanjševanje izpustov v prometu za 40 % do leta 2040 (Štok, 2019a). A ni še dokončno obupala. Vedno znova opominja sebe in nas vse, da se ne smemo obnašati, kot da prihodnosti ni. Ker prihodnost je (K. S., 2019c). Samo odvisna je od tega, kaj bo naredil vsak izmed nas. Božidar Jezernik (profesor s Filozofske fakultete v Ljubljani) opaža, da kljub temu, da imamo

z zakonom urejeno ločevanje odpadkov, številni odlagajo smeti, kot se jim zahoče (Štok, 2019a). Pa jim ne bi smelo biti vseeno. Naša, še tako majhna dejanja imajo posledice.

Fotografija št. 1: 15. 3. 2019, udeleženci podnebne protestnega shoda, OŠ Središče ob Dravi, 8. r.
Vir: šolski arhiv slik, OŠ Središče ob Dravi

Fotografija št. 2: 15. 3. 2019, Mladi za podnebno pravičnost, udeleženci podnebne protestnega shoda, Ormož
Vir: šolski arhiv slik, OŠ Središče ob Dravi

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 Metodologija

V raziskovalni nalogi sva uporabili kvalitativno raziskavo. Zanimalo naju je, kako Greta prepričuje svoje poslušalce oz. bralce. Dokaze sva iskali v govorih Grete Thunberg, ki so prevedeni v slovenščino in so priloga v knjigi *Naša hiša je v plamenih*. V virih sva ugotovili, da Greta prepričuje z vplivanjem na čustva in z argumenti. V raziskovalnem delu sva se odločili ukvarjati samo s prepričevanjem z argumenti. Časovno gledano so viri iz leta 2018 in 2019.

3.2 Metode dela

Metoda dela je bila analiza vsebine argumentov v govorih Grete Thunberg. Glede na vsebino sva vključili argumente, ki se navezujejo na aktivno državljanstvo in *Petke za prihodnost*. Glede na strukturo sva v analizo vključili argumente, ki ustrezajo Toulminovi shemi argumenta. Kategorije so bile: predpostavka, sklep in podpora.

3.3 Zgradba argumenta

Predpostavka je za Toulmina »to, kar trdimo: tisto, za kar se zavzemamo, oziroma tisto, kar skušamo dokazati« (Skr, 2007, str. 45). Jurman v knjigi *Debata za enake možnosti* dodaja, da je predpostavka vedno jasna, konkretna in za prejemnika razumljiva. Za avtorja predpostavke, ki jo nekateri imenujejo tudi trditev, mnenje ali sodba, to predstavlja odgovornost, da jo bo v primeru negacije branil (Žagar, b. d.).

S sklepanjem razložimo »logiko, razlog in zakaj je določena teza smiselna. Povemo torej, zakaj je nekaj takšno, kot trdimo, da je« (Skr, 2007, str. 45). Tri glavne vrste sklepanj, s katerimi na razumljiv način pojasnjemo, so induktivna, deduktivna in vzročna.

Jurman v *Debati za enake možnosti* navaja, da s podporo, ki jo lahko preverimo in dokažemo ter je relevantna za dotične predpostavke, osmislimo logično strukturo argumenta. Za podpore pri argumentu pogosto navajamo pomembne primere iz resničnega življenja. Za najbolj preverljive podpore veljajo navedbe iz statistik in mnenja strokovnjakov. S tem, ko se sklicujemo na dejstva, lahko svoj argument, ki smo ga predstavili, tudi najučinkoviteje ubranimo pred zavrnitvijo (Žagar, b. d.).

Odstopanja od Toulminovega modela (predpostavka, sklepanje, podpora) Jurman v *Debati za enake možnosti* na straneh od 46 do 49 opisuje kot argumentativne napake. Kot najpogostejše navaja: nedokazana predpostavka, sklicevanja na: silo, množico, tradicijo, avtoriteto, nevednost in čustva. Argumentativna napaka je tudi preusmerjanje pozornosti, »ad hominem«, ekvivokacija, napačno sestavljanje ali razstavljanje argumenta ter domnevno predvidevanje posledic argumenta.

V skladu s Toulminovo shemo sva argument vključili v analizo, če je vseboval vse elemente argumentativne sheme.

3.3.1 Govor na mladinskem protestu proti podnebnim spremembam v Stockholmu, septembra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 296)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Uvrščamo se med deset držav z najvišjim ogljičnim odtisom.
Sklep	To pomeni, da Švedska prihodnje generacije vsako leto prikrajša za 3,2 leta naravnih virov.
Podpora	Na Švedskem živimo, kot bi imeli na voljo naravne vire 4,2 planeta.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki Greta izrazi trditev, ki je preverljiva. Govori o Švedski, ki je na seznamu desetih držav z najvišjim ogljičnim odtisom. Iz predpostavke sledi preverljiv sklep. Švedska s svojim trenutnim početjem škoduje prihodnjim generacijam. Že zdaj porabijo preveč naravnih virov. V podpori podpre sklep s podatkom, da se Švedi obnašajo, kot da imajo na razpolago 4,2 planeta naravnih virov.

3.3.2 Govor v Bruslju, 6. oktobra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Nikamor vam ni treba, da bi protestirali proti podnebni krizi.
Sklep	Podnebna kriza je povsod.
Podpora	Če bi ljudje vedeli, s kakšno moro se bomo soočili, če bo globalno segrevanje presešlo 2 stopinji Celzija, me ne bi spraševali, zakaj protestiram pred švedskim parlamentom.

Analiza vsebine argumenta

Greta trdi, da nam ni treba iti na drugi konec sveta, da bi se lahko pridružili podnebnim protestom. Razlog, zakaj ne, predstavi v sklepu. Podnebna kriza je namreč povsod. Je globalna. Greta nam v podpori govori o mori, s katero se bomo soočili, ko bo globalno segrevanje presešlo 2 stopinji Celzija. Vendar nam ne pojasni, o kakšni mori govori. Če bi podala informacije o mori, se ljudje ne bi spraševali, zakaj se je sploh odločila za protestiranje pred švedskim parlamentom.

3.3.3 Govor v Bruslju, 6. oktobra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 302)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Šteje vsak posamezni izpust. Vsak kilogram.
Sklep	Zato vas prosim, da podnebno krizo naposled dojamete kot resno krizo in nam vrnete prihodnost.
Podpora	Naša življenja so v vaših rokah.

Analiza vsebine argumenta

Predpostavka izpostavi dejstvo, da je pri onesnaževanju okolja pomembna vsaka, še tako majhna napaka. Ker je situacija resna, prosi politike, da začnejo krizo jemati resno. Če jo bodo začeli jemati resno, obstaja možnost, da mladim vrnejo prihodnost.

3.3.4 Govor v Helsinkih, 20. oktobra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 303–304)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Vsak petek bomo sedeli pred švedskim parlamentom.
Sklep	Dokler se Švedska ne bo uskladila s <i>Pariškim sporazumom</i> .
Podpora	Pozivamo vse, da storite enako, kjer koli že ste. Pojdite in sedite pred parlament ali občinsko poslopje, dokler vaša država ne bo na varni poti k doseganju zastavljenega cilja segrevanja pod 2 stopinji Celzija. Dovolj je, da se postavite pred katero koli vladno ustanovo, kjer koli na svetu, pred katero koli naftno ali energetska družbo, prodajalno hrane, časopisno hišo, letališče, bencinski servis, mesnopredelovalni obrat ali televizijsko hišo na svetu.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki se Greta zavzema za to, da bo vsak petek s svojimi somišljeniki sedela pred švedskim parlamentom. To stališče bo smiselno, dokler Švedska ne bo začela uresničevati obljube iz *Pariškega sporazuma*. Način sklepanja je vzročnopsledičen. Vzrok za proteste ob petkih je nespoštovanje *Pariškega sporazuma*. Ko se bo le-ta začel dosledno izvajati, bo posledica prenehanje protestov. V podporah Greta odločno spodbuja vse nas k aktivnemu državljanstvu. Natančno nam pove, zakaj naj se odločimo za aktivno državljanstvo. Pove nam, kje vse lahko protestiramo.

3.3.5 Govor na konferenci TED v Stockholmu, novembra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 311–312)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Pri enajstih sem zbolela; pozneje so ugotovili, da imam Aspergerjev sindrom.
Sklep	To pomeni, da spregovorim, ko mislim, da je nujno.
Podpora	Zdaj mislim, da je nujno.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki nam pove, da ima Aspergerjev sindrom. Izpostavi svojo lastnost, da govori samo takrat, ko je to res nujno. In zdaj meni, da je nujno. Komuniciranje na protestih s protestnimi transparenti je kratko in jedrnato. Zato oblika protestov Greti ustreza. Sporočila so kratka, jedrnata in učinkovita.

3.3.6 Govor na konferenci TED v Stockholmu, novembra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 312–313)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Znašli smo se na pragu šestega množičnega izumrtja. Zame je to črno-belo.
Sklep	Če se morajo izpusti prenehati, jih moramo ustaviti.
Podpora	Pri preživetju ni sivih območij. Ne zavedajo se, da je treba nemudoma ukrepati. Vsak dan izumre po dvesto živalskih vrst; danes je stopnja izumiranja naravnih vrst med tisoč- in desetstisočkrat večja, kot se dojemata za običajno.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki nam s prisposodbo črno-belo sporoči, da ni vmesnih dejanj, ki bi preprečila podnebno katastrofo. Če hočemo preživeti, moramo ustaviti izpuste. Počasno prenehanje,

zmanjševanje ni dovolj, da bi preprečili katastrofo. Države odlagajo reševanje krize. Greta predvidi, da je to pogubno za planet in vsa njegova živa bitja. Kot primer nam predstavi izumiranje živalskih in naravnih vrst. S podatki potrди, da sive cone ni. S trenutnim načinom življenja smo v črni coni. V belo cono bomo prišli, če bomo izpuste ustavili in ne samo zmanjšali.

3.3.7 Govor na podnebni konferenci Združenih narodov COP24, decembra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 317–318)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Svojo civilizacijo smo pripravljene žrtvovati.
Sklep	Da bi lahko bogataši v bogatih državah, kot je moja, še naprej živeli v razkošju.
Podpora	Zaradi razkošja peščice se lomijo kopja na hrbtih pre mnogih ljudi.

Analiza vsebine argumenta

V tem argumentu Greta opozori na velike razlike med bogatimi in revnimi. Bogati so pripravljene iti preko trupel. Živijo razkošno in v izobilju, medtem ko nekateri nimajo niti za en obrok hrane in niti pitne vode. Bogatih je samo peščica, ki pa izkorišča večino prebivalstva. V sklepu je Greta zelo kritična do Švedske.

3.3.8 Govor na podnebni konferenci Združenih narodov COP24, decembra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 318)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Krize ne moremo rešiti tako, da se pretvarjamo, da ne obstaja.
Sklep	Dokler se ne osredotočite na to, kaj moramo storiti, in ne, kaj je politično mogoče, za nas ni upanja.
Podpora	Fosilna goriva morajo ostati pod zemljo; če je rešitev v tem sistemu tako nemogoče najti, je morda čas, da spremenimo sistem.

Analiza vsebine argumenta

Greta trdi, da se pretvarjamo, da kriza ne obstaja. Dokler bomo to trdili, ni možnosti, da krizo rešimo. Osredotočiti se moramo na dejanja, npr. da fosilna goriva pustimo pod zemljo. Sistem, v katerem trenutno živimo, pa črpa fosilna goriva in s tem ne pripomore k reševanju krize. Težava je v sistemu. Greta vidi rešitev v spremembi sistema. Ko bomo spremenili sistem, bomo dobili upanje. V novem sistemu bo tudi politika imela več možnosti za reševanje težav.

3.3.9 Govor pred generalnim sekretarjem Združenih narodov na sestanku YOUNGO v sklopu podnebne konference COP24 v mestu Katowice na Poljskem, 3. decembra 2018

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 320–321)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Toda podnebno krizo smo že rešili.
Sklep	Že zdaj imamo na voljo vsa dejstva in rešitve.
Podpora	To se pravi, da sveta ne moremo rešiti, če igramo po pravilih, zato jih moramo spremeniti; že v preteklosti so nas prezrli in spet nas bodo; prišli smo jim sporočiti, da prihajajo spremembe, pa če jim je prav ali ne.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki Greta trdi, da smo podnebno krizo že rešili. Kot razlog za smiselnost trditve navaja, da imamo že zdaj na razpolago spoznanja in rešitve. V podpori pojasni, da so ta dejstva in rešitve žal spregledane. V sistemu, ki obstaja, se jih ne želi uvesti. Greta se sklicuje na svoje somišljenike, okoljske aktiviste, ki ne bodo tiho. Okoljski aktivisti z Greto na čelu so pripravljeni kršiti pravila in vztrajati, dokler ne bo prišlo do dejanskih sprememb. Greti so pomembne spremembe, pa čeprav se politika z njimi ne strinja.

3.3.10 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 323)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Imamo manj kot 12 let, preden naših napak ne bo več moč popraviti.
Sklep	V tem času moramo uvesti drastične spremembe na vseh nivojih družbe, vključno z zmanjšanjem izpustov ogljikovega dioksida za vsaj 50 %.
Podpora	Medvladni odbor za podnebne spremembe.

Analiza vsebine argumenta

Greta v predpostavki trdi, da imamo še 12 let časa, da popravimo napake. V sklepu nam predstavi svojo logiko razmišljanja. Imamo čas. Imamo rešitev. Uvesti moramo spremembe na vseh področjih družbenega življenja. Nujne spremembe zahtevajo zmanjševanje izpustov ogljikovega dioksida. Navede podatek zmanjševanja izpustov za 50 %. Iz predpostavke in sklepa sledi, da sta naš življenjski slog in izpusti ogljikovega dioksida primera napak, ki jih delamo. Za odpravo napak se Greta sklicuje na avtoriteto. To je Medvladni odbor za podnebne spremembe.

3.3.11 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 324)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Soočamo se s katastrofo nepojmljivih razsežnosti.
Sklep	Katastrofa bo povzročila trpljenje ogromnega števila ljudi.
Podpore	Zdaj ni čas za vljudne pogovore ali kolebanje, kaj lahko rečemo na glas in česa ne smemo. Zdaj je čas, da jasno spregovorimo.

Analiza vsebine argumenta

Greta zagovarja mnenje, da imamo katastrofo, ki je nepojmljivih razsežnosti. Iz predpostavke izpelje sklep, da bo imela ta katastrofa usodne posledice za številne ljudi. Način Gretinega sklepanja je vzročnopsledičen. Vzrok je katastrofa. Posledica je smrt za številne ljudi. V podporah predstavi možne izhode iz krize. Nehati moramo biti tiho in pasivni in nehati moramo živeti v strahu. Jasno in glasno moramo povedati, kaj je problem, kakšne so njegove posledice in da nam je tega dovolj.

3.3.12 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 324)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Reševanje podnebne krize je največji in najbolj zapleten izziv, s katerim se je človeška vrsta kdaj koli soočila.
Sklep	Glavna rešitev pa je tako preprosta, da jo razumejo celo otroci.
Podpora	Ustaviti moramo izpuste toplogrednih plinov.

Analiza vsebine argumenta

Gretina predpostavka je resnična za vse, ki verjamemo, da podnebna kriza res obstaja. Vemo, da v njen obstoj verjamejo podpisniki *Pariškega sporazuma* in vsi okoljski aktivisti po celem svetu. Samo *Petki za prihodnost* so prepričali aktiviste v 135 državah. Obstajajo pa tudi nasprotniki te teze, ki zanikajo obstoj podnebne krize. Eden izmed njih je ameriški predsednik Donald Trump. Greta se večkrat znajde v besednem dvoboju z njim. V sklepu nam Greta predstavi logiko razmišljanja: če sprejmeš resničnost krize, je rešitev zelo preprosta. Izhaja iz sebe in pravi, da jo razume celo otrok.

3.3.13 Govor na Svetovnem gospodarskem forumu v Davosu, 25. januarja 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 324–325)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Pravite, da nič v življenju ni črno-belo, a to je laž.
Sklep	Pri preživetju ni sivih območij.
Podpora	Ali bomo preprečili dvig temperatur za 1,5 stopinje Celzija ali pač ne. Ljudje se ne zavedajo, da obstaja ogljični proračun in kako malo nam ga je še ostalo. Ljudje se sploh ne zavedajo posledic, ki jih lahko ima kriza na naše vsakdanje življenje, ker se podnebne krize še nikoli ni obravnavalo kot krize.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki Greta predstavi radikalen pogled na krizo. Obstaja samo pozicija ali – ali. Greta ne dopušča vmesnega mnenja. Ta predpostavka je resnična za vse njene podpornike. Iz predpostavke sledi sklep, da za naše preživetje polovične rešitve ne pridejo v poštev. Pri preživetju ni kompromisov, ni popravnih izpitov. Svoj sklep podpre z dokazom, da za preživetje moramo znižati temperaturo za 1,5 stopinje Celzija. V tem primeru bo prihodnost bela. Če ne bomo znižali segrevanja planeta, bo prihodnost črna. Kompromisa nad 1,5 stopinje ni. V podporah se sklicuje tudi na ogljični proračun. Opozori na to, da nekateri sploh še ne vedo, da ga imamo, kaj šele, da bi vedeli, da nam ga je ostalo bore malo. Vzrok za nevednost je to, da se krize še ne obravnava kot krize.

Argument bi bil še veliko bolj prepričljiv, če bi Greta bolj obširno razdelala podpore. Opisala bi lahko ogljični proračun. Slikovito bi lahko opisala negativne posledice našega vpliva na okolje zaradi naše nevednosti. A v skladu s svojim sindromom je argumentirala kratko in jedrnat.

3.3.14 Zapis na Facebooku v Stockholmu, 2. februarja 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 327–328)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	»Za mano« ni nikogar drugega razen mene. Ljudje šepetajo, da imam »za sabo« ljudi, ki mi »plačujejo« ali me celo »izkoriščajo«, da to počnem.
Sklep	Vame je uperjenega ogromno sovraštva.
Podpora	Vem, da se večina ljudi ne zaveda celotnega pomena podnebne krize, kar je razumljivo, saj je nikoli nihče ni obravnaval kot krize. Preden sem jim razkrila svoje načrte, so bili starši vse prej kot podnebni aktivisti.

Analiza vsebine argumenta

Greta nam v predpostavki zatrjuje, da pri organizaciji podnebnih »štrajkov« ne sodeluje s tistimi, ki reklamirajo svoje izdelke. Za svojimi besedami stoji, kljub temu da ji določen del javnosti ne verjame. Nekateri jo celo obtožujejo, da je za svojo vlogo okoljske aktivistke plačana.

Tako njeni starši kot mladina po svetu niso imeli veliko informacij o podnebnih spremembah, dokler ni začela s svojimi »štrajki« pred švedskim parlamentom. Njeni starši so postali podnebni aktivisti, ko jih je ona informirala o svojih načrtih. Že od samega začetka je delovala sama. Niso ji pomagali ne starši, ne šola in ne korporacije.

V sklepu Greta pove, da si je zaradi svoje vloge kot svetovno priznana okoljska aktivistka nakopala veliko nasprotnikov. Vzrok za sovražen odnos nekaterih vidi Greta v tem, da so nevedni. Ne vedo, da je podnebna kriza resnična, ker nimajo dovolj informacij. Stanje nevednosti je rezultat tega, da odgovorni krize ne obravnavajo kot krize.

3.3.15 Zapis na Facebooku v Stockholmu, 2. februarja 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 330)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Dojemajte to krizo kot krizo.
Sklep	Zaženite preplah.
Podpora	Ko vam zagori hiša, se ne usedete v dnevno sobo in se ne pogovarjate o tem, kako lepo jo boste prenovili, ko boste pogasili požar.

Analiza vsebine argumenta

Predpostavka je resnična za vse, ki verjamemo v podnebno krizo. A samo verjeti ni dovolj. Greta nam v sklepu kratko in jedrnato zapove, naj postanemo aktivni državljani. Aktivni moramo postati zato, da bomo dojemali krizo kot krizo. Politiki svoje naloge ne opravljajo dobro. Ne dojemajo krize kot krize. Ne zganjajo preplaha. Zato mora množica zagnati preplah. V podpori nam postreže s primerom iz resničnega življenja. Slikovito nam opiše, kako se obnašamo v primeru požara naše hiše. Jasno nam je, da moramo pobegniti ven. Menimo, da je to dobra prisposoba za naš planet, ki gori. Mi pa še vedno živimo, kot da ni nič. Če se vrnemo nazaj na sklep, moramo s to nevednostjo nehati in moramo postati aktivni državljani.

3.3.16 Govor v francoskem parlamentu v Parizu, 23. julija 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 334)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Zdaj so se zganili tudi politiki nekaterih držav.
Sklep	Razglasitev izrednih razmer je korak v pravo smer.
Podpora	Na vidiku še zmeraj ni nobenih primernih sprememb.

Analiza vsebine argumenta

Iz argumenta zaznavamo, da začne optimistično in zaključi pesimistično. V predpostavki izrazi opažanje, da so se politiki nekaterih držav začeli ubadati s podnebno krizo. Žal ne navede vsaj nekaj primerov držav. Tako bi si lažje predstavljali, za kako velike in pomembne države gre. Pomembna informacija iz predpostavke pa je, da so politiki tisti, ki so se prebudili. Iz predpostavke sledi logični sklep. Politiki, ki so se prebudili, so razglasili izredne razmere. Iz sklepa razberemo, da pohvali politike tistih držav, ki so razglasili izredne razmere. Greta se strinja, da je to prvi korak k reševanju podnebne krize. Žal pa pesimistično ugotavlja, da tem besedam ne sledijo dejanja.

3.3.17 Govor na zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku, 23. septembra 2019

(Thunberg & Thunberg, 2019, str. 344)

Shema argumenta v govoru Grete Thunberg

Predpostavka	Priljubljena je ideja, da v prihodnjih desetih letih znižamo izpuste za polovico.
Sklep	Daje nam zgolj 50 % možnosti, da ostanemo pod mejo 1,5 stopinje Celzija in ne sprožimo nepopravljive verižne reakcije, na katero ne bomo več imeli vpliva.
Podpora	Morda je 50 % za vas sprejemljivih.

Analiza vsebine argumenta

V predpostavki Greta naslavlja cilj svetovnih voditeljev, da v določenem času znižamo izpuste ogljika v ozračje. Omenja deset let in zniževanje izpustov za polovico. S tem naj bi dosegli, da se temperatura na planetu ne bi dvignila za več kot 1,5 stopinje Celzija. Greta v sklepu opozori, da ta ideja predstavlja samo polovico možnosti, da ne bo prišlo do katastrofe, ki je ne bomo mogli več popraviti. Omenja, da bo prišlo do verižne reakcije. V podpori je navedeno, da je ta polovični izkupiček morda dovolj dober za politike.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

V svojih govorih nam Greta večkrat pove, naj se postavimo na ulice, pred občinske stavbe, razne obrate in ljudi ozaveščamo o podnebnih spremembah ter o krizi. S tem nas spodbuja k aktivnemu državljanstvu. Greta poziva k mirnim demonstracijam. Lepo pove, da je dovolj, če se posedemo pred pomembno ustanovo. Imenuje ustanove, ki veliko prispevajo k segrevanju našega planeta. Pomembno je, da se zavedamo, kaj želimo doseči. Cilj je zmanjšanje segrevanja planeta pod 2 stopinji Celzija.

Politike poziva, naj krizo dojamemo kot krizo in poskušajo pomagati. Brez pomoči ne bo prihodnosti. Če hočemo krizo rešiti, jo moramo najprej dojeti. Greta vsem politikom in odraslim pove, da so življenja nas, otrok, in naša prihodnosti v njihovih rokah. Večkrat doda, da ljudje krize ne obravnavajo kot krize, ker jim o njej ni nihče povedal oz. jim tega niso povedali pravi ljudje.

Gretina bolezen, ki ji je prinesla veliko bolečin, se je tu izkazala za prednost. Osebe z Aspergerjevim sindromom na sploh težje komunicirajo. Njihovi stavki so kratki, jedrati in usmerjeni samo v eno področje. Greti to na protestih ustreza. Tako kot tudi komunikacija po družbenih omrežjih. To ima skupno z vsemi ostalimi predstavniki generacije Z. Za to generacijo je značilno komuniciranje po spletu, in to s slikami in emotikoni. Predstavniki generacije Z so samostojni in kritični, imajo čut za okolje ter vidijo širšo sliko. Pompe je v svojem članku zapisal, da so to aktivisti z namenom reševanja sveta pred pogubo.

Greta je zelo kritična do bogatih držav. Tudi do Švedske. Pogosto kritizira življenjski slog bogatašev. Veliko bi pripomoglo, če bi bogati svoja privatna letala zamenjali za javna prevozna sredstva. Krizo bi omilili tudi s tem, če bi nekaj svojega denarja namenili v dobrodelne namene.

Z argumenti Greta pove, za kaj se zavzema. Predstavi nam logiko svojega razmišljanja in se sklicuje na avtoriteto, in sicer Medvladni odbor za podnebne spremembe. Avtoriteta je sicer verodostojna, a žal navede samo eno organizacijo. Za trdnejše argumente bi bilo potrebno navesti več preverljivih avtoritet. V podporah bi bilo potrebno podati več informacij o tej organizaciji. Z boljšimi podporami bi bili njeni argumenti še bolj prepričljivi.

Vprašljiva je tudi preverljivost predpostavke, v kateri trdi, da imamo na razpolago samo še 12 let (izjava je z začetka leta 2019). Predpostavljamo, da so to izračunali znanstveniki, ki jih Greta v argumentu konkretno ne navede. Greta je verjetno želela poudariti, da imamo še zelo malo časa. V tem času bi pošteno zaključili šolanje. Kaj pa poklic? Kako bi imeli družine?

Greta trdi, da čez čas več ne bo mogoče popraviti napak, ki jih delamo na našem planetu. V skladu z zahtevami *Pariškega sporazuma* in zahtevami *Petkov za prihodnost* Greta vedno znova opozarja, da moramo zmanjšati izpust ogljikovega dioksida za 50 % do leta 2030. V argumentih pogrešava primere, kako to narediti. Greta samo na splošno pove, da moramo uvesti spremembe na vseh področjih družbe.

Od predpostavke do sklepa ter podpor Greta podaja splošne informacije. V predpostavki pogrešava dejstva, ki bi bila preverljiva ter konkretna. Argumenti puščajo odprta vprašanja: kakšne so razsežnosti okoljske katastrofe, kako jo preprečiti, koliko je *ogromno* število ljudi. Splošne izjave so zelo nevarne, ker si ljudje ne znamo ustvariti primerjave in objektivnega mnenja.

Zelo dobro pa opozori, da moramo začeti z akcijo zdaj. Takoj. Ne smemo odlašati. Greta vse opomni na našo temeljno pravico do aktivnega državljanstva, da o tej katastrofi spregovorimo. Greta ima pravilen način k vzpodbujanju aktivnega državljanstva. Spodbuja k pogovoru, ne k nasilju. Zelo dobro se nam zdi tudi, da nam pove, da ima odgovornost vsak izmed nas, da se ne smemo več skrivati za vljudnimi pogovori in biti tiho.

Pove nam, da rešitev razumejo celo otroci, vendar nam ne pove, katere starosti so otroci. Ne pove, ali gre za otroke, ki obiskujejo vrtec ali osnovno šolo, ali za tiste, ki obiskujejo srednjo šolo. Greta uporabi induktivni način sklepanja. Svoje razmišljanje otroka prenese na vse otroke. Res je, da to velja za vse, ki smo se pridružili njenemu gibanju *Petki za prihodnost*. A to, žal, niso vsi otroci. Prepričani smo, da rešitev za reševanje okoljske krize ne razume vsak otrok. Prav gotovo pa njena vloga okoljske aktivistke pripomore k temu, da se krog ozaveščenih otrok zelo povečuje.

5 SKLEPI

Ugotovili sva, da se Gretini argumenti od začetka leta 2018 do danes izboljšujejo. Predpostavke so bolj jasne. V sklepih poda razloge, zakaj so njene teze smiselne. V podporah še vedno podaja manj statističnih podatkov. Strokovnjake sicer omenja, a brez njihovih raziskav. Zelo rada reče, da naj politiki poslušajo njih, ker oni poznajo rešitve iz krize. Natančno podajanje dokazov se nama pri Greti še vedno zdi bolj šibko. A saj sama večkrat reče, da je samo še otrok.

Spoznali sva njene zdravstvene težave in zakaj je začela protestirati. Ko sva brali knjigo, sva spoznali težko življenje družine Thunberg. Značilnosti bolezni zelo vplivajo na njena prepričanja. Najboljši dokaz je sprememba načina življenja cele družine. Pri Greti ceniva to, da ŽIVI TAKO, KOT GOVORI.

Obstajata dve vrsti znanstvenikov, politikov in državljanov. Nekateri se z Greto strinjajo in jo posnemajo. Udeležujejo se podnebnih protestov, ne potujejo z letali, postali so celo vegetarijanci. Drugi ji strogo nasprotujejo. Očitajo ji, da so *Petki za prihodnost* prevara. Uvedbo sprememb prelagajo na leto 2050.

Meniva, da imajo do neke mere oboji prav. Tisti, ki so proti njej, trdijo, da smo se znašli v toplem obdobju, na katerega nimamo vpliva, in da bo nato sledila ledena doba. To se je v preteklosti že zgodilo. Dokazano pa je, da na prejšnje otoplitve nismo imeli vpliva. Zdaj ga imamo.

Protestom *Petki za prihodnost* sva se že pridružili. Zaradi te raziskovalne naloge sva še bolj ponosni na to, da sva postali aktivni državljanke. Verjameva, da z okolju prijaznim načinom življenja lahko kupimo nekaj časa, naredimo nekaj za naše lepše življenje.

V prihodnosti bo zanimivo spremljati, kako *Petki za prihodnost* vplivajo na državljane in kako na politike. Kako bodo vplivali na naju? In kako na druge predstavnike generacije Z?

6 VIRI IN LITERATURA

- A. P. J. (3. november 2019). *Tudi Leonardo navdušen nad Greto: „Je voditeljica današnjega časa“*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/iz-sveta-znanih/tudi-leonardo-navdusen-nad-greto-je-voditeljica-danasnjega-casa/503849>
- A. P. J, K. Š. (20. september 2019). *Zahtevamo pravico do dihanja* Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/okolje/novice/zahtevamo-pravico-do-dihanja/500056>
- Avbelj, M., Ganna Mahmoud Daša, Elissa, T., & Zupančič, Mateja. (2019). *JAZ, midva, mi 8. Učbenik za domovinsko in državljansko kulturo in etiko v 8. razredu osnovne šole*. Založba Rokus Klett, d.o.o.
- Avbelj, M., Ganna Mahmoud Daša, Tawitian, Elissa, & Zupančič, Mateja. (2019). *JAZ, midva, mi 8. Samostojni delovni zvezek za domovinsko in državljansko kulturo in etiko v 8. razredu osnovne šole*. Založba Rokus Klett, d.o.o.
- Bezjak, S., Čepič Vogrinčič, Mitja, Klemenčič, Eva, & Kovač, Bogomir. (2014). *Državljska in domovinska kultura ter etika: Učbenik za 8. razred*. i2 družba za založništvo, izobraževanje in raziskovanje d.o.o.
- Bezjak, S., Hafner, I., Hafner Verbič, Manja, Klemenčič, Eva, Justin, Janez, Zavrl, Janez, & Zupančič, Maja. (2018). *Domovinska in državljanska kultura in etika: Učbenik za 8. razred osnovne šole*. i2 družba za založništvo, izobraževanje in raziskovanje d.o.o.
- D. S. (15. december 2019). *Greta se vrača domov: „Prenapolnjeni vlaki so dober znak“*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/zanimivosti/greta-se-vraca-domov-prenapolnjeni-vlaki-so-dober-znak/509283>
- I. K. (14. avgust 2019). *Brez ogljičnega odtisa čez Atlantski ocean*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/zanimivosti/brez-ogljicnega-odtisa-cez-atlantski-ocean/496997>
- I. K. (30. oktober 2019). *Greta Thunberg ne bo sprejela nagrade nordijskega sveta*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/zanimivosti/greta-thunberg-ne-bo-sprejela-nagrade-nordijskega-sveta/503585>
- J. R. (28. avgust 2019). *Greta Thunberg po 15 dneh prijadrala v New York*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/okolje/novice/greta-thunberg-po-15-dneh-prijadrara-v-new-york/498066>
- K. S. (19. september 2019). *Greta oštela ameriške kongresnike: „Zbudite se! Ne trudite se dovolj.“* Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/s-in-j-amerika/greta-ostela-ameriske-kongresnike-zbudite-se-ne-trudite-se-dovolj/500028>
- K. S. (30. september 2019). *Jeremy Clarkson Greto označil za „razvajeno smrklo“*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/iz-sveta-znanih/jeremy-clarkson-greto-oznacicil-za-razvajeno-smrklo/500939>
- K. S. (11. december 2019). *Time za osebnost leta izbral Greto Thunberg*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/time-za-osebnost-leta-izbral-greto-thunberg/507419>

- K. Št. (7. junij 2019). *Greta Thunberg prejemnica nagrade Amnesty International*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/evropa/greta-thunberg-prejemnica-nagrade-amnesty-international/491264>
- K. Št. (14. september 2019). *Greta mladim pred Belo hišo: Nikoli ne obupajte!* Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/s-in-j-amerika/greta-mladim-pred-belo-hiso-nikoli-ne-obupajte/499525>
- K. Št. (25. september 2019). *Greta Thunberg prejemnica alternativne Nobelove nagrade*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/evropa/greta-thunberg-prejemnica-alternativne-nobelove-nagrade/500476>
- K., Št., & J. R. (21. januar 2020). *Trump podnebno krizo označil za „smešno“*. *Greta Thunberg: „Storjenega ni bilo nič.“* Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/evropa/trump-podnebno-krizo-oznacil-za-smesno-greta-thunberg-storjenega-ni-bilo-nic/512259>
- K. T. (6. december 2019). *Greta Thunberg na podnebni konferenci: Želimo konkretna dejanja*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/evropa/greta-thunberg-na-podnebni-konferenci-zelimo-konkretna-dejanja/507016>
- M. Z. (3. december 2019). *Greta Thunberg srečno priplula do Lizbone*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/zanimivosti/greta-thunberg-srecno-priplula-do-lizbone/506643>
- Massot, D. (2018). *Kaj določa generacijo Z?* Pridobljeno od <https://si.aletia.org/2018/04/19/generacija-z-poznate-znacilnosti-mladih-rojenih-med-letoma-1995-in-2010/>
- P. G. (28. junij 2019). *Prihodnost Petkov za prihodnost na dokumentarnem filmu*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/kultura/film/prihodnost-petkov-za-prihodnost-na-dokumentarnem-filmu/493222>
- Pompe, A. (24. februar 2016). *Generacija z: Značilnosti generacije, rojene med letoma 1995 in 2010*. Pridobljeno od <https://citymagazine.si/clanek/nipples-of-venus-odtisi-zenskih-prsi/>
- Skr, B., Hohler, B., Šerc, A., Jurman, G., Dragoš, S., Kralj, Ana, Leskovšek, Vesna, & Maljevac, Simon. (2007). *Debata za enake možnosti*. Za in proti, zavod za kulturo dialoga.
- Štok, K. (17. maj 2019). *Fenomen 16-letne Grete Thunberg, ki je zatresel svet*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/svet/evropa/fenomen-16-letne-grete-thunberg-ki-je-zatresel-svet/488131>
- Štok, K. (4. december 2019). *Greta Thunberg je prišla ob pravem času*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/okolje/novice/greta-thunberg-je-prisla-ob-pravem-casu/506750>
- T. H. (b. d.). *Greta svoje ime in gibanje registrirala kot blagovno znamko*. Pridobljeno 11. februar 2020, od <https://www.rtv slo.si/zabava/iz-sveta-znanih/greta-svoje-ime-in-gibanje-registrirala-kot-blagovno-znamko/513281>
- T. H. (30. december 2019). *Gretinega očeta skrbi sovrašтво do hčerke, ki pa je „zdaj bolj vesela“*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/iz-sveta-znanih/gretinega-oceta-skrbi-sovrastvo-do-hcerke-ki-pa-je-zdaj-bolj-vesela/510431>

T. K. B. (29. maj 2019). *Nenavaden par v boju za okolje: Arnie in Greta Thunberg*. Pridobljeno od <https://www.rtv slo.si/zabava/iz-sveta-znanih/nenavaden-par-v-boju-za-okolje-arnie-in-greta-thunberg/489504>

Thunberg, G., & Thunberg, S. (2019). *Naša hiša je v plamenih: Življenjska zgodba in izbrani govori mlade švedske podnebne aktivistke*. Učila international.

Ustava v stripu (2019). (Avgust). Državni zbor: Ustavno sodišče RS.

Žagar, I. Ž. (b. d.). *Agumentacija v vsakdanjem življenju*. Študijsko gradivo – Arnes. Pridobljeno 16. februar 2020, od http://www2.arnes.si/~ffljzagar/stu_add3.htm